

Ἐν τούτῳ ὁ καπνὸς ἐπλησίαζεν ὡς μαῦρον νέφος μεταξὺ τοῦ σκότους, ὅπισθεν δὲ αὐτοῦ ἔτρεχον φλόγες. Τὰ φύλλα ἔτριζαν καίόμενα, οἱ σχοῖνοι ἐφαίνοντο ὡς στύλοι πυρὸς, καὶ κατακαίμενοι ἐπιπτον μετὰ πατάγου, ἡ πυρκαϊὰ διεδίδετο μετὰ ταχύτητος, ὡς ἀλλεπάλληλα κύματα ὠθούμενα ὑπὸ φρικώδους θυέλλης. Τὰ ζῶα ἔφευγον ὡς σκιά, σιωπηλά καὶ περίτρομα· ἡ δὲ Γιαννοῦλα, ὁ πατήρ αὐτῆς καὶ ὁ Βιλ ἠναγκάσθησαν νὰ πλησιάσωσιν εἰς τὸν ποταμὸν καὶ νὰ καταφύγωσιν εἰς τὴν λέμβον. Αὐτοὶ φλογεροὶ ἐπιπτον εἰς τὸ ὕδωρ καὶ ἐσβέννυντο συρίζοντες. Ὁ Βλούμεμπαχ, κλέσας τὸν ὀδηγοῦντα τὴν λέμβον τοῦ Ἑρρίκου, ἠρώτησεν αὐτόν·

— Ἡμποροῦμεν νὰ ὑπάγωμεν εἰς τοὺς Μεγάλους Καταρράκτας;

— Ἀδύνατον, ἀπεκρίθη ἐκεῖνος, διότι ἡ πυρκαϊὰ ἔρχεται ἀπ' ἐκεῖ.

Καὶ τῶντι ὁ οὐρανὸς πρὸς ἐκεῖνο τὸ μέρος ἐφάνετο περιφλεγής.

— Ἄς καταβῶμεν λοιπὸν τὸν ποταμὸν, εἶπεν ὁ Βλούμεμπαχ, καὶ ὁ Θεὸς βοηθός.

Καὶ περιπύλιξε διὰ τοῦ μανδύου αὐτοῦ τὴν Γιαννοῦλαν, σιωπηλὴν, ἔντρομον, κατάπληκτον καὶ περιβρεομένην ὑπὸ ψυχροῦ ἰδρώτος. Ὁ Βιλ καὶ ὁ Καναδὸς, ὁ ὀδηγὼν τὴν ἄλλην λέμβον, ἐκωπηλάτουν μεθ' ὁρμῆς καὶ ἄνευ σκοποῦ. Ἐλθόντες εἰς τὰς ἐκβολὰς ἐνὸς τῶν ποταμῶν τοῦ Ἀγ. Ἰωάννου, ὀνομαζομένην τοῦ Ἀντακαίου, ἀνῆλθον ζητοῦντες ἄσυλον, καὶ ἐστάθησαν ἐπὶ τέλους ἐνώπιον οἰκιῶν τινῶν κατοικουμένων ὑπὸ γεωργῶν. Πρὸ πολλοῦ εἶχεν ἀντειλεῖ ἡ ἡμέρα. Ὁ πυκνὸς καπνὸς ἐδείκνυε ποῦ ἦτο ἡ πυρκαϊὰ· ἐξεστίνετο εἰς μέγα διάστημα, προχωροῦσα πάντοτε, ἄνευ ἐμποδίου, ἕως οὗ ὁ ποταμὸς ἀνέστειλεν αὐτήν. Ὀλόκληρον τὸ μεταξὺ τῶν Μεγάλων Καταρράκτων, τῶν λιμνῶν τοῦ Ἀετοῦ καὶ τοῦ μέρους τοῦ καλουμένου Ἀρουστούκ τρίγωνον, ἐγένετο βορρᾶ τῶν φλογῶν. Κτήνη, οἰκίαι, θημωνίαι, πάντα ἤφρανησθησαν ἐν ἀκαρεῖ, καὶ μόλις οἱ γεωργοὶ ἀφυπνισθέντες κατῴρθωσαν νὰ σωθῶσιν.

Οἱ κάτοικοι τοῦ Ἀντακαίου ὑπεδέχθησαν προθύμως τὸν Κ. Βλούμεμπαχ καὶ τὴν θυγατέρα αὐτοῦ, καὶ μετὰ συμπαθείας ἐβλαπεν τὴν νέαν τῆς ὁποίας τὴν χάριν καὶ τὸ ἀτρόμητον πολλάκις ἤκουσαν ἐπαινούμενα· αὕτη ὅμως πυρέσσουσα καὶ ἔξω φρενῶν, δὲν ἔπνευεν ἐρωτῶσα τὸν πατέρα αὐτῆς· «Ποῦ εἶναι; ποῦ εἶναι;» Καὶ μετ' ὀλίγον ἀνεφώνει γερμανιστί· «Τί ὥραία νύκτα ἐπεράταμεν! Πόσον εὐχαριστεῖται τις πλέων εἰς τὸν ποταμὸν μεταξὺ σκότους; Ἑρρίκε! Ἑρρίκε.» Ὁ δὲ Βλούμεμπαχ, βλέπων τὴν ἐπίφοβον θέσιν τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ, περὶ οὐδενὸς ἄλλου ἐφρόντιζεν· ἠγνόει τί ἔγεινε καὶ αὕτη αὐτοῦ ἡ κατοικία. Ὅτε δὲ ἐσβέσθησαν ἐντελῶς αἱ

φλόγες καὶ ἐψυχράνθη τὸ ἔδαφος ὥστε νὰ δύναται τις νὰ πατήσῃ, διέταξε τὸν Βιλ νὰ ὑπάγῃ νὰ παρηγήσῃ κατὰ πόσον ἐβλαψεν ἡ πυρκαϊὰ τὰ κτήματα αὐτοῦ. Ὁ γέρον ἀνεχώρησε μετὰ τοῦ ἄλλου κοπηλάτου καὶ ἀνέβη τὸν ποταμὸν μέχρι τῶν Μεγάλων Καταρράκτων· εἶδε δὲ ὅτι πᾶν τὸ ἀνῆκον εἰς τὸν κύριον αὐτοῦ, οἶον δένδρα, ἀγροὶ, οἰκίαι, εἶχον καταστραφῇ. Ἐπανερχόμενος δὲ πρὸς τὸν Βλούμεμπαχ, ἀπέβη περιεργείας χάριν μετὰ τοῦ συντρόφου αὐτοῦ εἰς τὸ μέρος ὅπου ὁ σὶρ Ἑρρίκος ἀφροῦ ἐφρόνευσε πὴν δορκάδα ἐγένετο ἄφικτος. Πάντα τὰ πέριξ, ὅσον ἐφθάνεν ὁ ὀφθαλμὸς, ἦσαν πυρίκαυστα· σωρὸς τις μόνον καλλάμων καὶ βρύων, καθὼ καίμενος μεταξὺ ὑδάτων, ἐσώζετο, καὶ ἐκεῖ, μεταξὺ τῶν πυριφλέκτων λευφάνων δορκάδος, εἶδον τὸ σῶμα τοῦ σὶρ Ἑρρίκου ἡμίκαυστον καὶ φέρον ἐμπεπηγμένην βαθύτητα εἰς τὴν καρδίαν μακρὰν μάχιραν, ἐξ ἐκείνων τὰς ὁποίας μεταχειρίζονται οἱ ὕλοτόμοι.

Ἐπειδὴ δὲ τῷ καιρῷ ἐκεῖνω πυρκαϊαὶ συνέβαινον συνεχῶς κατὰ τὰ δάση, δὲν ἐφρόντισαν νὰ μάθωσι τὸν αἴτιον τῆς τοιαύτης καταστροφῆς. Οἱ γεωργοὶ ἠσχολήθησαν εἰς τὴν ἀνοικοδομήν τῶν οἰκιῶν καὶ τὴν καλλιέργειαν τῶν ἀγρῶν αὐτῶν· ὁ δὲ Βλούμεμπαχ καταβληθεὶς ὑπὸ διπλῆς συμφορᾶς δὲν ἠθέλησε νὰ μείνῃ περιπλέον εἰς τὰς ἐρημίας, ὅπου ἤλπιζε νὰ εὕρῃ εἰρήνην. Πολὺς χρόνος παρῆλθεν ἕως οὗ καθησυχάσωσιν ὁπωσοῦν οἱ ἐκ τῆς τρομερᾶς ἐκείνης νυκτὸς παλμοὶ τῆς Γιαννοῦλας· ἀπώλεσεν ὅμως ὅλην τὴν γενναιότητα, τῆς ὁποίας εἶχε δώσει ἐσχάτως δείγματα, καὶ ἐγένετο πλέον δειλὴ ἢ προτοῦ. Οὐδέποτε δὲ ἀνεκάλυψεν αὐτῇ ὁ πατήρ τὰ περὶ τοῦ σὶρ Ἑρρίκου.

Ὅτε ἐπιβάντες εἰς πλοῖον ἐπέστρεψον εἰς τὴν Εὐρώπην, τῶν ἐπιβατῶν τις ἀνεθυμίζε τὰς δυσκολίας καὶ τοὺς κινδύνους εἰς οὓς ὑπόκεινται οἱ ἄποικοι κατὰ τὴν Καναδικήν. «Ἄ! προσέθετο ὁ Βλούμεμπαχ, εὐκολώτερον εἶναι νὰ ἐκριζωθῶσιν ὅλα τὰ ἄγρια χόρτα τῶν ἀπεράντων ἐκείνων πεδιάδων, παρὰ νὰ ἐκριζωθῇ ἀπὸ ψυχὴν πονηρὰν καὶ ἀχρεῖαν ὁ φθόνος καὶ τὸ μῖσος· ὀλιγώτερον ἐπικίνδυνον εἶναι νὰ πατήσῃ τις τὴν οὐρὰν ἐχίδνης, παρὰ νὰ προσβάλῃ καρδίαν ἀλαζόνα καὶ ἀσπλαγχνον.»

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ.)

ΑΘΗΝΑΙΟΝ

καὶ

ΕΤΑΙΡΙΑ ΤΩΝ ΦΙΛΩΝ ΤΟΥ ΛΑΟΥ.

Καὶ τὸ Ἀθηναίων καὶ ἡ Ἑταιρία τῶν Φίλων τοῦ

Λαοῦ ἤρξαντο ἀφ' ἐνός μὲν καὶ τοῦ δευτέρου ἔτους τὰς παραδόσεις.

Κατὰ τὸ πρῶτον, ἡκούσθη ἐν τῷ Ἀθηναίῳ ἡ φωνὴ δεκαεννέα φίλων τῆς διαδόσεως τῆς παιδείας· ἐκ τῶν δεκαεννέα δὲ ὁμιλιῶν αἱ ἑπτὰ εἶχον ἠθικὴν τὴν ὑπόθεσιν, αἱ πέντε ἐπιστημονικὴν, αἱ τέσσαρες ἱστορικὴν καὶ αἱ τρεῖς ὑπολειπόμεναι ἀρχαιολογικὴν, φιλολογικὴν καὶ κοινωνικὴν. Ἐπειδὴ δὲ αἱ πλεῖστοι τῶν ὁμιλιῶν τούτων ἐξεδόθησαν εἰς φῶς, εὐκόλως κρίνουνσι καὶ οἱ μὴ ἀκροαταὶ κατὰ πόσον ἐγένετο κοινωφελὴς ἡ σύστασις τοῦ Ἀθηναίου.

Ἀλλὰ τὸ κοινωφελὲς ἀνάγκη πᾶσα νὰ γίνεταί κοινωφελέστερον· καὶ ἐπειδὴ τὴν ἀλήθειαν ταύτην αἰσθάνονταί, εἴπερ τινὲς ἄλλοι τὰ μέλη τοῦ Ἀθηναίου, ἐβουλεύθησαν πῶς νὰ κατστήσωσι πληρεστέρας τὰς παραδόσεις, τουτέστι πῶς νὰ πολυπλασιάσωσι τὰ ἀντικείμενα τῶν ὁμιλιῶν ἐπεκτείνοντες καὶ ποικίλοντες τὰς γνώσεις αἷς ἀνέλκον νὰ διαδώσωσιν. Ἐπὶ τούτῳ δὲ ἐζήτησαν καὶ ἄλλων λογίων τὴν διανοητικὴν συνδρομὴν, ἧς καὶ φιλοφρόνως ἔτυχον. Περιεργότεραι ἄρα καὶ διδακτικώτεραι ἔσονται κατὰ τὸ παρὸν ἔτος αἱ ἀγορεύσεις, καὶ διὰ τοῦτο προθυμοτέραι καὶ μεζιζονα προσδοκῶμεν καὶ τῶν ἀκροατῶν τὴν συζροήν. Ἡ προθυμία δὲ αὕτη θέλει φέρει καὶ δεύτερον, ἀξιολογώτατον τὴν ὥραν ταύτην καρπὸν· τὴν αὐξήσιν λέγομεν τῶν χρηματικῶν πόρων, οὓς τὰ μέλη τοῦ Ἀθηναίου ἀφιέρωσαν εἰς τοὺς γενναίους καὶ πολυπαθεῖς ἡμῶν ἀδελφοὺς, τοὺς Κρητάς. Ὡς καὶ κατὰ πρῶτον εἶπομεν, ἡ παρὰ τῶν ἀκροατῶν ζητούμενη εὐτελής συνδρομὴ ζητεῖται μόνον πρὸς διαρρύθμισιν καὶ συντήρησιν τῆς αἰθούσης τῶν παραδόσεων, εἰς ἀπάντησιν τῆς μικρᾶς γραφικῆς δαπάνης καὶ τῶν τοιούτων. Ἐπειδὴ δὲ τούτων γενομένων ἐπερίσσευσαν μέχρι τοῦδε 1200 δραχμαί, παρεδόθησαν εἰς τὴν ἐν Ἀθήναις κεντρικὴν ἐπιτροπὴν τῶν Κρητῶν.

Τὸ καθ' ἡμᾶς εἰς τὰς παραδόσεις τοῦ Ἀθηναίου καλὸν φρονούμεν νὰ προστεθῶσι καὶ δύο ἕτεραι ὑποθέσεις, διδακτικαὶ ἅμα καὶ τερπναί, ἧτοι περιηγήσεις καὶ περιγραφαὶ ἡθῶν καὶ ἐθίμων. Δὲν ἀγνοοῦμεν ὅτι ὀλίγιστοι ἡμῶν δύνανται νὰ μεταδώσωσιν ὡς πρὸς τὰ δύο ταῦτα ἰδίως ἐντυπώσεις· ἀλλ' ἔχομεν πολλὰ ξένα συγγράμματα ἀφ' ὧν εὐκόλως ἀπανθίζομεν τὰ κατάλληλα.

Ταῦτά λέγομεν καὶ διὰ τὴν Ἑταιρίαν τῶν Φίλων τοῦ Λαοῦ ταύτης τὰ μαθήματα, γινόμενα, ὡς γνωστὸν, δωρεάν πρὸς διδασκαλίαν τοῦ λαοῦ, εἰσι καὶ ὠρισμένα καὶ συνεχῆ. Οἱ εὐδοκίμως καὶ ἐπωφελῶς διδάξαντες τὸ παρελθὸν ἔτος ἦσαν ὀκτώ, ὀκτὼ δὲ καὶ αἱ ὑποθέσεις, ἡγουν ἠθικὴ, πολιτικὴ καὶ βιομηχανικὴ οἰκονομία, γεωγραφία ὑπὸ ἐμπορικὴν καὶ πρακτικὴν ὄψιν, πρακτικὴ γεωμετρία, ἐμπορικὸν

δίκαιον, δικαίωμα καὶ ὑποχρεώσεις τοῦ πολίτου, ἱστορία, κοσμηματογραφία καὶ ἰχνογραφία. Εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν φιλοτίμων διδασκάλων τοῦ λαοῦ, προστεθήσαν καὶ ἕτεροι δύο καθηγηταὶ τοῦ πανεπιστημίου, οἱ Κ. Θ. Ὀρφανίδης καὶ Α. Χρηστομάνος, ὧν οὗτος μὲν θέλει παραδίδει τεχνολογικὴν χημείαν, ἐκεῖνος δὲ ἐφηρμοσμένην βοτανικὴν, ἀμφότερα χρησιμώτατα μαθήματα. Πόσον δὲ ὠφελεῖται ἐκ τῆς διδασκαλίας ταύτης ὁ λαὸς μαρτυρεῖ ἡ πληθὺς τῶν καθ' ἑσπέρas συνερχομένων εἰς τὴν αἴθουσαν τῶν παραδόσεων, ἧτις τὸ ἔτος τοῦτο εἶναι εὐρυχωροτέρα καὶ ἀνετωτέρα τῆς περυσινῆς.

Ἀλλὰ λέγοντες περὶ τοῦ ζήλου τῶν διδασκόντων, εἶναι δίκαιον νὰ ὁμολογήσωμεν μετὰ σπουδῆς καὶ τὸν τοῦ προέδρου τῆς Ἑταιρίας, τοῦ Κ. Ἀλεξ. Σούτσου, ζήλον ἐνθερμον καὶ ἀλάματον, ἄνευ οὗ ἡ οὐδόλως ἢ δυσκόλως ἤθελον προχθῆ τὰ τῆς Ἑταιρίας ταύτης, καθόσον μάλιστα αἱ ἄχρι τοῦδε χρηματικαὶ συνδρομαὶ ἀποδεικνύουσιν ὅτι ὀλίγον ἐξετιμήθησαν παρὰ τῶν εὐπόρων τὰ ἔργα τοῦ ἰδρύματος τούτου, κοινωφελεστάτου ἀναντιρρήτως μεταξὺ τῶν κοινωφελῶν. Μειζὼν δὲ προθυμία ἤθελε καταστήσει τὸ ἔργον διπλασίως λυσιτελές, διότι τότε ἡ Ἑταιρία ἤθελε φροντίσει καὶ νὰ τυπωθῶσι τὰ μαθήματα, ὥστε νὰ καρπῶνται ἐξ αὐτῶν ὠφέλειαν καὶ οἱ μὴ παρευρισκόμενοι εἰς τὰς παραδόσεις, καὶ οἱ μακρὰν τῶν Ἀθηνῶν ζῶντες.

Χάριν τῶν ἀναγνωστῶν παραθέτομεν τὸ πρῶτον μάθημα τοῦ καθηγητοῦ Κ. Θ. Ὀρφανίδου.

ΓΕΩΠΟΝΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ

Ἦτοι μαθήματα ἐφηρμοσμένης Βοτανικῆς
Διδασκόμενα

ΥΠΟ

ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΟΡΦΑΝΙΔΟΥ

Καθ' ἑκάστην Δευτέραν, ἐν τῷ σχολείῳ τῆς
ἑταιρίας τῶν Φίλων τοῦ Λαοῦ.

Μάθημα πρῶτον. Εἰσαγωγή.

Εὐγενὴς ἁμιλλὰ καίει τὰ στήθη τῶν Καθηγητῶν τῆς ἑταιρίας τῶν φίλων τοῦ λαοῦ, φιλοτιμουμένων τίς τὸν ἕτερον νὰ ὑπερβῇ ὠφελῶν τοὺς ὁμοίους του περισσότερον.

Ἡ εὐγενὴς αὕτη ἁμιλλὰ, βάσιν ἔχουσα τὴν θεῖαν ἐντολὴν «ἀγάπα τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτὸν» καὶ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ νὰ ἴδωμεν ἐν Ἑλλάδι διὰ τῆς διαδόσεως ὠφελίμων γνώσεων εἰς τὰς τάξεις τοῦ λαοῦ, αὐτὸ τὸ ἔθνος βελτιούμενον, φέρει σήμερον καὶ ἐμὲ ἐπὶ τῆς ἑδρας ταύτης.